

РІШЕННЯ

від 30 липня 2026 року

№ 268/2

Про лист Рахункової палати щодо
Звіту про результати аудиту діяльності
(ефективності) на тему «Управління
повеннями – оцінка використання
гідрометеорологічних даних для
готовності до катастроф»

На виконання доручення Голови Верховної Ради України Комітет з питань екологічної політики та природокористування відповідно до предметів відання розглянув лист Рахункової палати від 29.06.2026 № 03-1852 щодо Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Управління повеннями – оцінка використання гідрометеорологічних даних для готовності до катастроф», затвердженого рішенням Рахункової палати від 23.06.2026 № 19-5, і відзначає.

Метою аудиту є оцінка ефективності та результативності організації та здійснення заходів з управління повеннями в Україні, у тому числі отримання та використання гідрометеорологічних даних для запобігання надзвичайним ситуаціям та зменшення руйнівних наслідків повеней. Аудит проводився у межах однойменного міжнародного координованого аудиту, ініційованого Рахунковою палатою в рамках діяльності Робочої групи EUROSАІ з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, за участі вищих органів аудиту Республіки Албанія, Грузії, Республіки Молдова, Республіки Польща, Румунії та Республіки Сербія.

Результати аудиту свідчать, що система управління повеннями в Україні має нормативне та організаційне підґрунтя, однак її спроможність діяти на випередження є обмеженою і не забезпечує повною мірою мінімізацію наслідків повеней для населення, територій та довкілля.

Попри наявність планів, відповідальних органів, гідрометеорологічної мережі, протипаводкової інфраструктури, систем оповіщення та визначення механізмів реагування, їх практична результативність обмежена недостатньою інтеграцією, фізичним зношенням, критичним станом інфраструктури, низьким рівнем виконання запланованих заходів і неповною готовністю до реагування на місцевому рівні.

Система отримання та використання гідрометеорологічних даних лише частково сприяє мінімізації наслідків повеней, оскільки попередження про небезпечні явища не завжди є достатньо завчасними, деталізованими та не завжди трансформуються у превентивні управлінські рішення. Протипаводкова інфраструктура не забезпечує належного рівня захисту територій і населених пунктів через критичний технічний стан значної частини об'єктів та недостатні темпи виконання планів управління ризиками затоплення. Готовність до запобігання та реагування на повені забезпечується частково, оскільки місцеві системи оповіщення не повністю модернізовані, матеріальні резерви не накопичені у передбачених обсягах.

Результати аудиту підтверджують необхідність переходу від переважно ліквідації наслідків повеней до управління ризиками повеней на випередження, підвищення точності та завчасності попереджень, обґрунтованого спрямування бюджетних коштів для вжиття заходів на найбільш ризикових територіях, посилення готовності громад і зменшення ризиків людських втрат, матеріальних збитків та додаткових витрат бюджетів на ліквідацію наслідків повеней.

За результатами аудиту Рахункова палата надала ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України, а також МВС, Мінекономіки, ДСНС, Держводагентству, Укргідрометцентру спільно з облдержадміністраціями, міськими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування щодо:

вжиття заходів щодо визначення центрального органу виконавчої влади, що забезпечить формування державної політики в галузі управління ризиками затоплення та запровадження узгодженого механізму координації дій під час управління повенями;

коригування планів управління ризиками затоплення;
визначення пріоритетної ділянки та території для модернізації гідрометеорологічної служби;

підготовки поетапного плану технічного переоснащення гідрометеорологічної мережі та розвитку автоматизованих гідрологічних та гідрометеорологічних спостережень;

уточнення фактичної потреби гідрометеорологічних організацій;
розроблення методології прогнозування місцевого стоку, утвореного внаслідок зливових дощів;

завершення інвентаризації протипаводкової інфраструктури;
узгодження бюджетного планування з планами управління ризиками затоплення;

прискорення створення та модернізації місцевих систем оповіщення;
визначення реалістичної першочергової потреби в матеріальних резервах.

Зважаючи на значний обсяг робіт і визначений термін (до 31.12.2026) центральними органами виконавчої влади розгорнуто роботу над виконанням рекомендацій Рахункової палати.

За інформацією ДСНС Службою спільно з Укргідрометцентром розроблено план заходів реагування ДСНС на рішення Рахункової палати, яким визначено конкретні заходи, терміни їх виконання та відповідальних виконавців.

Ряд рекомендацій реалізовано чи реалізуються на основі вже прийнятих рішень. Зокрема, ДСНС в межах повноважень здійснює моніторинг стану виконання завдань, визначених Планами управління ризиками затоплення (далі – ПУРЗ), затвердженими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.10.2022 № 895-р та щороку інформує про це Кабінет Міністрів України. Виконання ПУРЗ у 2023-2025 роках становило 33%, при цьому саме заходи з відновлення протипаводкової інфраструктури виконано лише на 9% від запланованого обсягу, що насамперед спричинено недостатнім обсягом фінансування порівняно з реальною потребою. Також через недостатнє фінансування у 2025 році Мінекономіки спільно з Держводагентством та органами місцевого самоврядування не завершено проведення інвентаризації об'єктів протипаводкової інфраструктури, включаючи геодезичні вимірювання абсолютних відміток висот елементів захисних гідротехнічних споруд.

У повній мірі виконуються заходи ПУРЗ щодо уточнення розрахунків сил та засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації, уточнення планів реагування на НС, оновлення планів евакуації населення, визначення у складі місцевих, територіальних і відомчих матеріальних резервів, проведення тренувань і навчань працівників органів управління, підготовки та поширення інформаційно-довідкових матеріалів щодо порядку дій населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із затопленнями. Також ДСНС забезпечується виконання заходів щодо перегляду попередньої оцінки ризиків затоплення, з урахуванням небезпечних подій та надзвичайних ситуацій, пов'язаних з затопленнями у 2022-2026 роках, які відповідно до визначеного ПУРЗ терміну буде завершено у грудні 2026 року.

ДСНС зазначає, що рівень забезпечення Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту досить високий. Окрім, фінансування органів управління, аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування, аварійно-рятувальних формувань спеціального призначення, спеціальних авіаційних, морських та інших формувань, державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту за рахунок коштів державного бюджету, також здійснюється їх фінансування за рахунок коштів місцевих бюджетів.

У зв'язку з тимчасовою окупацією територій, скоротилася кількість пунктів спостережень, а саме: метеорологічних станцій на 28%, гідрологічних постів – 22%, озерних гідрометеорологічних постів на 20%. Крім того, у 2022 році було знищено єдиний сучасний доплерівський метеорологічний радар, який забезпечував покриття лише 15% території України. Це обмежило можливості оперативного спостереження за інтенсивністю та розподілом опадів, знизило точність виявлення загрози повеней і ускладнило завчасне попередження органів влади та населення. У зв'язку із недостатньою кількістю автоматизованих пунктів спостережень система отримання та використання гідрометеорологічних даних не в повній мірі забезпечує мінімізацію наслідків повеней. Як наслідок, органи державної влади та місцевого самоврядування не завжди мають достатньо часу для завчасного прийняття рішень, підготовки сил реагування та

інформування населення. Крім того, обмежений доступ до гідрометеорологічних даних з російської та білоруської територій ускладнює прогнозування і регулювання стоку Дніпра. Припинення обміну даними щодо транскордонних водозборів, зокрема річок Дніпро та Прип'ять, обмежує можливості прогнозування весняного водопілля, оцінки притоку води та ухвалення своєчасних рішень щодо регулювання стоку. Як наслідок, управління режимами роботи водосховищ, планування пропуску весняного водопілля, оцінка ризиків затоплення та заходи із запобігання негативним наслідкам здійснюються в умовах підвищеної інформаційної невизначеності, що призводить до неочікуваних наслідків.

За інформацією Укргідрометцентру ряд рекомендацій Рахункової палати виконано. Водночас, виконання рекомендації щодо визначення пріоритетних територій для модернізації гідрометеорологічної мережі потребуватиме, зокрема, врахування рекомендацій Всесвітньої метеорологічної організації, вимог Директив ЄС тощо. Для якісного виконання рекомендацій буде залучено відповідні підрозділи гідрометеорологічних організацій за напрямками гідрологічних спостережень та гідрологічного прогнозування.

Укргідрометцентр зазначив, що план технічного переоснащення гідрометеорологічної мережі та розвитку автоматизованих гідрологічних та гідрометеорологічних спостережень повинен включати не лише визначення пріоритетності модернізації пунктів, а й визначати подальші необхідні кроки стосовно механізму метеорологічного забезпечення та технічного обслуговування цих засобів вимірювання, створення єдиної системи отримання та передавання даних, їх аналізу, візуалізації та архівування.

Уточнення фактичної потреби буде враховувати участь Укргідрометцентру у чинних та перспективних проєктах міжнародної технічної допомоги для раціонального витрачання коштів державного бюджету.

Пріоритетне введення в експлуатацію вже придбаного або отриманого обладнання забезпечуватиме підвищення якості гідрометеорологічних спостережень та прогнозування.

За результатами аналізу кадрової спроможності Укргідрометцентру та підпорядкованих гідрометеорологічних організацій будуть визначені заходи, необхідні для забезпечення достатньої кадрової спроможності фахівців гідрометеорологічної служби. На сьогодні проведено низку зустрічей з представниками навчальних закладів, які мають на меті отримання працівниками гідрометеорологічної служби фахової освіти, триває робота з популяризації гідрометеорологічної діяльності в соціальних мережах, на офіційних сторінках в мережі Інтернет.

За інформацією Держводагентства, недоукомплектування матеріального резерву пояснюється недостатнім виділенням коштів з державного бюджету. Поповнення матеріального резерву здійснюється в основному за рахунок коштів спеціального фонду водогосподарських організацій, який формується за рахунок надання платних послуг. Для формування матеріального резерву потрібно 18 9521,765 тис. грн, але через вкрай обмежені обсяги видатків на 2026 рік за

КПКВК 1205050 «Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами» кошти на формування матеріального резерву не передбачені.

Протягом 2023-2025 років відбувалось обмежене фінансування бюджетної програми КПКВК 1205070 «Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь та першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням», що унеможливило виконання протипаводкових та природоохоронних заходів у необхідних обсягах. Законом України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» на реалізацію зазначеної бюджетної програми передбачено 87 100,00 тис. грн (2,6% від загальної потреби), що унеможливорює виконання протипаводкових та природоохоронних заходів у необхідних обсягах. Крім того, фінансування бюджетної програми протипаводкового та природоохоронного спрямування із загального фонду державного бюджету не здійснювалося з 2022 року.

На думку Держводагентства, недооцінка важливості здійснення протипаводкових та природоохоронних заходів та зниження їх фінансових обсягів блокує виконання заходів, передбачених планами управління річковими басейнами та планами управління ризиками затоплення, що у подальшому може призвести до виникнення масштабних надзвичайних ситуацій, пов'язаних із затопленням населених пунктів, сільськогосподарських угідь та інших об'єктів.

За інформацією Мінекономіки, воно щороку інформує ДСНС про готовність до пропуску льодоходу, повені і паводків у відповідному році та результати виконання Плану заходів центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо підготовки та пропуску льодоходу, повені і паводків, затвердженого на засіданні Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Також Мінекономіки спільно з Держводагентством інформує ДСНС про складений (уточнений) розрахунок сил цивільного захисту функціональної підсистеми.

Крім того, Мінекономіки забезпечує виконання інших завдань, визначених протоколами нарад у Кабінеті Міністрів України і засідань Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій з питань, пов'язаних із забезпеченням безпечного проходження льодоходу, повені та паводків, зокрема у 2026 році.

В рамках Механізму цивільного захисту Європейського Союзу здійснюється належна координація з Генеральним Директоратом ЄС з питань цивільного захисту та операцій гуманітарної допомоги Європейської Комісії (DG ECHO) щодо допомоги Україні у безпечному пропуску весняного водопілля та тало-дощових паводків.

Також Мінекономіки з метою оперативного реагування на можливі надзвичайні ситуації, пов'язані із проходженням паводків і повені бере участь в засіданнях Міжвідомчої комісії по узгодженню режимів роботи дніпровських та дністровських водосховищ. Рекомендації звіту є важливими в контексті виконання бенчмарка 27.5 у рамках переговорного процесу щодо вступу України

до ЄС, зокрема щодо виконання ключових критеріїв в рамках Директиви № 2007/60/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС від 23.10.2007 щодо оцінки та управління ризиками, пов'язаними з повеннями.

За інформацією МВС управління функціональною підсистемою протипаводкових заходів на державному рівні здійснює Мінекономіки через Держводагентство. Наразі Мінекономіки з метою приведення нормативно-правового регулювання у сфері функціонування функціональної підсистеми протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту у відповідність до змін законодавства у сфері цивільного захисту, уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту, а також удосконалення механізмів взаємодії та координації їх діяльності ініційовано оновлення Положення про функціональну підсистему протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту.

Враховуючи ініціювання Мінекономіки реформування системи управління водними ресурсами шляхом запровадження в Україні якісної та ефективної системи водного урядування, яке зумовлено також нагальними безпековими, економічними та екологічними викликами, пов'язаними з повномасштабною збройною агресією проти України, завданою безпрецедентною шкодою водній інфраструктурі та екосистемам, необхідністю повоєнного «зеленого» відновлення та сталого забезпечення водними ресурсами населення та секторів економіки України в стратегічній перспективі, МВС пропонує:

визначити Мінекономіки центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в сфері управління ризиками затоплення, та відповідальним органом за впровадження Директиви 2007/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23.10.2007 в частині оцінки та управління ризиками затоплення;

доручити Мінекономіки доопрацювати законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів з метою створення системи водного урядування відповідно до права ЄС та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку» в частині унормування повноважень Мінекономіки, як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в сфері управління ризиками затоплення, та до відання якого належить розроблення, коригування та оновлення спільно з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, іншими центральними органами виконавчої влади планів управління ризиками затоплення; здійснення моніторингу виконання планів управління ризиками затоплення та забезпечення інформування Кабінету Міністрів України про стан їх виконання.

МВС поінформувало, що з урахуванням статті 19 Конституції України, частини другої статті 1 та частини другої статті 3 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» рекомендація Рахункової палати стосовно приведення Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052, у відповідність із Водним кодексом України щодо реалізації державної політики в галузі управління ризиками затоплення підтримується в частині надання повноважень ДСНС брати участь у розробленні, коригуванні та оновленні планів управління ризиками затоплення.

За результатами розгляду Комітет **в и р і ш и в:**

1. Інформацію Рахункової палати щодо Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Управління повеннями – оцінка використання гідрометеорологічних даних для готовності до катастроф», затвердженого рішенням Рахункової палати від 23.06.2026 № 19-5, взяти до відома.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

за участі МВС та Мінекономіки визначитися щодо центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в сфері управління ризиками затоплення, та відповідального органу за впровадження Директиви 2007/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23.10.2007 в частині оцінки та управління ризиками затоплення та відповідного опрацювання законопроєкту про внесення змін до деяких законодавчих актів з метою створення системи водного урядування відповідно до права ЄС та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку;

за участі МВС, Мінекономіки, ДСНС та Держводагентства визначитися щодо внесення змін до Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052, та Положення про Державне агентство водних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 393, в частині надання повноважень брати участь у розробленні, коригуванні, оновленні та виконанні планів управління ризиками затоплення з урахуванням змін законодавства у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів.

3. Рекомендувати МВС, Мінекономіки, ДСНС, Держводагентству та Укргідрометцентру продовжити роботу над виконанням рекомендацій Рахункової палати для забезпечення зменшення ризиків для життя і здоров'я людей, територій, інфраструктури та довкілля і про результати проінформувати Комітет до 31.12.2026.

4. Рішення Комітету направити до Кабінету Міністрів України, Рахункової палати, МВС, Мінекономіки, ДСНС, Держводагентства та Укргідрометцентру.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Бондаренко Олег Володимирович
Сертифікат: 04AF212836405D9904000000450C3100A062EF00
Дійсний до: 10.03.2028 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-15/01-2026/180890 від 30.07.2026

2303070